FortælleForældre

– Sprogets nuancerede univers

Et projekt af Skive Bibliotek

Støttet af Slots- og Kulturstyrelsens Udviklingspulje

BUP.2018-0025

Indholdsfortegnelse

Projektoplysninger ... 2
Organisering ... 2
Indledende: Tankerne bag fortælleforældre ... 3
Én tanke – to forløb ... 5
Første forløb ... 6
Andet forløb ... 7
Sprogredskaberne illustreret ... 8
Forskellighederne og de dertilhørende fordele og ulemper ... 9
Tre nemme og praktiske fællestræk ... 11
Det har været det hele værd – mål og relevans ... 12
Vi nåede vores mål, fordi ... 13
Målbare mål ... 14
Biblioteket som sted ... 14
Forskellige problematikker undervejs ... 15
Video som en del af projektets udbredelse ... 15
Covid-19 ... 16
Vi fortsætter… Forankring af fornyet viden og et godt samarbejde ... 16
Udbredelse – JA TAK ... 17
Et forløb, som er til at gå til ... 17
Aktiv medspiller i den kommunale virkelighed ... 17
Metode ... 17
Afsluttende: Vi glemmer det aldrig ... 18
Drejebog: FortælleForældre – sådan starter du dit eget forløb ... 20

Bilag ... 23
Bilag 1: FortælleForældre – første forløb ... 23
Bilag 2: FortælleForældre – andet forløb ... 23
Bilag 3: A-sport hæfte ... 25

Projektoplysninger

Projekttitel: FortælleForældre – Sprogets nuancerede univers

Projektejer: Kristine Nygaard Ledet

Projektleder: Matilde Berg Kjeldsen

Projektnummer: BUP.2018-0025

Projekttid: marts 2018 – oktober 2020

Organisering

Projektet er blevet styret af biblioteket ved roret som både projektleder og facilitator. Dog har vi været stærkt afhængige af det gode samarbejde og samskabelsesprocesserne med både forældre, kommunens institutioner og i særdeleshed med tale-hørekonsulenterne fra PPR. Vi har brugt hinandens fagligheder og ressourcer til at opnå de bedste fælles resultater.

Vi havde ligeledes indgået et samarbejde med Foreningen Kultur på Tværs, men dette samarbejde blev ikke så aktuelt, som vi havde forestillet os, da der blev rekrutteret færre anden etniske børn end forventet.

Projektet har været opdelt i to forløb, hvor der sammenlagt har været 70 deltagere, herfra 27 rekrutterede børn. Derudover har forældre og søskende også haft en aktiv rolle i projektet. Det første hold har haft otte forskellige sprogstimulerende mødegange, hvorimod det andet hold har haft fem mødegange.

Indledende: Tankerne bag FortælleForældre

De grundlæggende tanker bag ”FortælleForældre – Sprogets nuancerede univers” tager afsæt i vigtigheden af at skabe fortællelyst hos forældre med sproglige svage børn i alderen 2-6 år. Det er vores overbevisning, at den gode fortælling skabes gennem nærvær og dialog. Den gode relation kan skabes gennem forskellige fortællegreb, og det driver lysten til sprog. Det primære i projektet har ikke været læsning i traditionel forstand – tværtimod! Vores mantra har været, at ALLE kan fortælle en god fortælling, uanset om du er tosproget, ordblind eller læsesvag. Fortællingen i dette projekt er derfor nærmere ’det fælles tredje’, som skabes mellem aktivt deltagende forældre og børn i forskellige former for alternativ sprogstimulering. Det kræver fortællende og talende forældre før sprogstimuleringen for alvor kan udfoldes.

Flere projekter har påvist, at den tidlige sprogstimulering er afgørende for vores læring gennem livet. I dette projekt har vi valgt at arbejde ud fra et særligt fokus på forældrene som den udøvende sprogstimulator og primære sproggiver. Vi tror på, at forældre og børn har et særligt forhold, og derfor er forældrene en vigtig og afgørende aktør i barnets sprogstimulering – og i særdeleshed i den tidlige sprogtilegnelse. Da flere kommuner (inklusiv vores egen) arbejder på at nedbringe eller afskaffe skoleudsættelser, anså vi målgruppen fra 2-6 år som værende et oplagt valg. Vi har generelt oplevet, at det har været en god alder at sætte ind for at styrke barnets sproglige evner, men bestemt også den lærende relation mellem barn og forældre, som har været det primære mål i dette projekt.

Altså jeg kan mærke, at det har givet ham mere lyst til at vil sidde og spille eller lege sammen med os, fordi det var ikke noget han ønskede før, selvom jeg har presset på, så det kan jeg mærke, det har hjulpet der, hvor vi kan sidde og snakke sammen og faktisk kan have det rigtigt sjovt på den måde, i stedet for det skal være med noget elektronik eller noget andet. Så det har givet mig noget. Også fordi jeg har altid selv fået læst højt eller spillet med mine forældre, så det vil jeg jo også gerne give videre. Så det har i hvert fald hjulpet mig.

Forælder – *Første forløb*

Vi fik etableret en ’forældre-fortælle-dannelse’ med fokus på alternativ sprogtilegnelse i samarbejde med PPR, kommunens tale-hørekonsulenter og tosprogsvejleder. Forløbet for forældre og børn blev bundet op på både en teoretisk- og praktisk del. Den teoretiske dannelse bestod i at højne vidensniveauet omkring sprogstimulering hos forældrene, hvorimod den praktiske del fokuserede på aktiv leg og læring.

Det med at have hands-on – at tingene bliver vist og gjort helt konkrete, tænker vi, er godt. I vores rådgivning bruger vi meget tid på at tale om, hvordan man kan gøre tingene. Men mange forældre sætter stor pris på at få tingene vist. Derfor har det også været et godt supplement til vores rådgivning som tale-hørekonsulenter.

Inge Lise Knudsgaard Nielsen – *Tale-hørekonsulent*

Målet har været at skabe en alternativ litteraturformidling, som skulle være inkluderende og forandringsskabende gennem relationer, nærvær og samskabelse. Forældre og børn er under hele forløbet blevet sat i spil gennem leg, nærvær og motoriske udfoldelser, hvor missionen har været at give forældrene flest mulige alternative tilgange til at styrke deres børns sprog. For selvom sproget tilhører os alle, er vores forudsætninger ikke altid de samme; dét har vi forsøgt at udbedre i projektets forskellige tilgange til fortællingens univers gennem leg.

Jeg har en idé om, at børn i den alder lærer bedst af at lege, ikk? Og det kan man jo roligt sige, at det gjorde vi jo gennem det her. Det var rart at vide, at hun kunne komme til at udvikle sig, men det var noget, vi kunne gøre sammen gennem leg. Hvor man bare før har manglet de der værktøjer til, hvad man lige skulle gøre.

Forælder – *Første forløb*

Forældre og børn er blevet præsenteret for fem-otte forskellige metoder til at sprogstimulere barnet på. På den måde har familierne både fået fornyet energi og nye måder at tilgå sprogtilegnelse på. Forskellige metoder tiltaler forskellige børn og forældre, derfor har vi prioriteret at give plads til flere alternativer, så den enkelte familie kunne finde den eller de metoder, som virker bedst hjemme hos dem. Denne idé tager afsæt i Howard Gardners teori om mennesket syv intelligenser.

Til at underbygge sprogstimuleringen i hjemmet har vi i projekt haft mulighed for at give hver familie et 'sprog-redskab' med hjem efter hver mødegang, og dette har virkelig båret frugt hos forældrene i forhold til at arbejde videre med de forskellige sprogmetoder hjemme (jf. afsnittet Én tanke – to forløb for præcisering af forløb og sprogredskab).

Jeg synes jo, det har været helt fantastisk og jeg har været helt overvældet af de redskaber, vi har fået med hjem også. Det synes jeg, har været virkelig stort af dem. Og at de har fundet tid til os og vil komme herop og hjælpe os og vores børn til at kunne snakke bedre, hvis man kan sige det sådan.

Forælder – *Første forløb*

En anden forælder tilføjer:

De farveblyanter vi fik, dem sidder hun rigtigt, rigtigt meget med. Det er også noget der er blevet kommenteret ude i børnehaven, at hun er blevet rigtig god til at tegne. Der ligger hun faktisk alderssvarende nu, hvor det gjorde hun ikke før.

Forælder – *Første forløb*

Det interessante i ovenstående tilfælde er, at vi egentligt i projektet havde tænkt farveblyanterne som værende det mindst alternative sprogredskab i forløbet, men den fornyede inspiration fra mødegangen og farveblyanterne viste sig virkelig at bære frugt i denne familie. Hos andre familier har der været helt andre sprogredskaber, som har været afgørende i hjemmet i forhold til sprogstimulering. Netop denne diversitet i mødegangene har været projektets overordnede mål og omdrejningspunkt.

Én tanke – to forløb

I ovenstående afsnit blev tankerne om FortælleForældre udfoldet, i dette afsnit klarlægges forskellen mellem det første og andet forløb. Ideologien, missionen og målet har været det samme, men der har været flere afholdelsesmæssige ændringer mellem de to forløb, ligesom der er været et højere budget til det første forløb, hvilket afspejles i størrelsen af sprog-redskaber, forplejning til mødegangene og eksterne konsulenter.

Hertil skal det tilføjes, at vi i det første forløb havde tilkøbt supervision fra flere eksterne konsulenter, med henblik på at dygtiggøre os til bedre at kunne varetage generel sprogformidling efterfølgende. Dette var også afgørende for, at vi selv kunne varetage flere mødegange i det andet forløb.

Vi fik supervision af:

- Lotte Salling i forhold til dialogisk læsning og børneyoga
- Ulla Flye Andersen om børns tidlige sprogtilegnelse og sprogkufferter
- Else Kjærulff Torp fra A-sport om sammenhængen mellem bevægelse og sprog

Supervisionen blev udbudt til pædagogerne fra de deltagende institutioner, til PPR's ansatte (primært tale- og hørekonsulenterne) og selvfølgelig biblioteksspersonale, hvor bibliotekerne fra central-biblioteksgruppen: "Netværk for sprogstimulering 0-6 årige" (Midtjylland), også var indbudt og deltog gentagende gange.

PPR har i begge forløb været de primære aktører i at rekruttere familierne. I første forløb henvendte vi os til tre institutioner i Skive by. Om udvælgelsen af forældre lyder det således:

Forældrene i projektet har været særligt udvalgte på baggrund af, at deres børn har særligt gavn af at forældrene har stort fokus på sproget. Der har været flere familier fra samme institution. Det oplever vi, at der har været rigtig godt. Vores oplevelse er, at forældrene derved har følt, de var "særligt udvalgte" men ikke "udpegede". Og det er godt – for ingen mennesker synes jo det er rart at blive peget ad.

Vivi Fischer Smedsgaard – *Tosprogsvejleder*

Det andet forløb bestod af forældre fra fem forskellige institutioner i mindre oplandsbyer omkring Skive, dog altid med flere forældre fra samme institution:

Vi var overraskede over, at det kunne lade sig gøre at deltage for familier, der bor et godt stykke væk. Her kunne vi høre, at det havde stor betydning, at der var flere forældre fra samme institution. Det skabte mere motivation end det der alene kom fra projektet, at der også var andre familier fra samme sted, der deltog.

Inge Lise Knudsgaard Nielsen – *Tale-hørekonsulent*

Første forløb 12 udvalgte børn, 36 deltagere i alt.

I det første forløb ville vi gerne rumme og inkludere hele familien til det udvalgte barn. Det resulterede i 12 udvalgte børn, plus deres familier, hvilket førte til et maks. deltagerantal på 36. Vores tanker omkring det første forløb var, at den sociale faktor for deltagelse og færdiggørelse af forløbet var yderst væsentlig. Der lå ligeledes en erkendelse af, at flere børn fra samme familie godt kan være sprogligt udfordret, og derfor anså vi det som en fordel, at hele familien kunne deltage. Vi afholdte mødegange fra kl. 17-19 med inkluderet aftensmad til alle. Med to timer til rådighed var der både mulighed for læring, socialisering og spisning til hver mødegang.

Forløbet var fordelt over 8 mødegange bestående af en praktisk og teoretisk tilgang til litteraturens rolle i den tidlige sprogstimulering:

Første del: Efterår 2018

1. Opstart (Tale-hørekonsulent og bibliotek)
    a. Sprogredskab: *Lille Frø* af Jakob Martin Strid og billetter til forestillingen ”Lille frø” af Teater Fantast
2. Motorik og leg (A-sport: Else Kjærulff Torp)
    a. Sprogredskab: A-sportsrygsæk indeholdende en række forskellige motoriske redskaber til leg og sprogudvikling + hæfte med lege (Vedlagt som bilag 3: A-sport hæfte)
3. Musik og sprog (Skive Musikskole: Anja Brejner Højgaard)
    a. Sprogredskab: Sangbog fra musikskolen, tromme og rasleæg
4. Sjov læsning (Dialogisk læsning med Lotte Salling)
    a. Sprogredskab: Bog af Lotte Salling, flere valgmuligheder

Anden del: Efterår/Vinter 2018/2019

1. Legeteket (Trine Lund Lauridsen)
    a. Sprogredskab: To spil: Tempo og vendespil/billedlotteri
2. Kunst og sprog (Skive Museum: Tilde Mønsted Kristensen)
    a. Sprogredskab: Farveblyanter og postkort med motiver fra Skive Museums samling
3. Sprog og leg (Ulla Flye Andersen)
    a. Sprogredskab: Sprogkuffert
4. Børneyoga og sprog (Lotte Salling)
    a. Sprogredskab: Yogamåtte og *Lyt til løven* af Lotte Salling

For at se en uddybning af de forskellige mødegange og deres indhold henvises til bilag 1: FortælleForældre – første forløb.

Andet forløb 15 udvalgte børn, 34 deltagere i alt.

Til andet forløb ændrede vi en del i konceptet. Aftensmaden blev erstattet med en frivillig eftermiddagsbolle inden start, og mødegangen blev reduceret til en koncentreret time fra kl. 16.30-17.30. FortælleForældre skulle ikke længere være et decideret familietilbud. Vi rekrutterede 15 børn og deres forældre, heriblandt også søskendepar, det førte til et maksimalt deltagerantal på 34. Dog var vi ofte færre, da det var sjældent at både mor og far kunne deltage. Heldigvis var forældrene gode til at skifte, så både mor og far var deltagende på skift.

Det blev synligt i evalueringerne fra det første forløb, at det som spillede den største rolle for forældre og børn var, at der var andre med fra samme institution frem for hele familiens mulighed for deltagelse:

Der var også det, at nogen af dem, de kom jo også fra hendes børnehave af, så hun kendte jo mange af dem i forvejen, og det gav også noget, fordi så føler hun sig jo også tryg, i og med der er nogen hun kender.

Forælder – *Første forløb*

En anden forælder uddyber yderligere:

Jeg kunne godt li' det på den måde, at man blandt andet kunne se, at man ikke var ene om at have et barn med vanskeligheder, altså, at der også var andre til stede. Det kunne jeg rigtigt godt li'. Det gav også sådan lidt 'puha, jeg er ikke den eneste'. Det synes jeg, var rart nok.

Forælder – *Første forløb*

Udover ændringerne i mødegangenes tilrettelæggelse og en anderledes rekruttering, blev forløbet også reduceret til fem mødegange, hvor personalet på biblioteket selv varetog flere af dem. Forløbet så således ud:

1. Kom og leg – Legeteket (Trine Lund Lauridsen)
    a. Sprogredskab: Spil: Vendespil/billedlotteri
2. Musik, rim og rytmer (Skive Musikskole: Anja Brejner Højgaard)
    a. Sprogredskab: Sangbog fra musikskolen og rasleæg
3. Børnebogsyoga (Skive Bibliotek: Kristina Spanggaard)
    a. Sprogredskab: Bogen *Stjernestunder – Godnatrim med beroligende massage* af Lotte Salling
4. Kreativ leg og sprog på biblioteket (Skive Bibliotek: Kristina Spanggaard og Matilde Berg Kjeldsen)
    a. Sprogredskab: Farveblyanter
5. Leg med kroppen og afslutning (A-sport: Else Kjærulff Torp, PPR: Inge Lise Knudsgaard Nielsen og Skive Bibliotek: Matilde Berg Kjeldsen)
    a. Sprogredskab: A-sportsrygsæk indeholdende en række forskellige motoriske redskaber til leg og sprogudvikling + hæfte med lege (Vedlagt som bilag 3: A-sport hæfte)

For at se en uddybning af de forskellige mødegange og deres indhold, henvises der til bilag 2: FortælleForældre – andet forløb. Vi har dog været nødsaget til at ændre i mødegangene grundet covid-19 og sygdom, men ovenstående er den endelige rækkefølge som mødegangene blev afholdt i. Til alle mødegange har biblioteket og/eller PPR været repræsenteret for at give genkendelighed og styrke de relationelle bånd.

Sprogredskaberne illustreret

På de følgende billeder ses et barn, som anvender sprogredskaberne hjemme:

Højtlæsning fra *Lille Frø* af Jakob Martin Strid.

Forældre og børn fik ligeledes fornøjelsen af en fælles teatertur, hvor de så "Lille Frø" af Teater Fantast.

Motorikken udfordres gennem A-sport leg

Der synges og rasles

Sprogkuffert fra Sprog og Leg vises stolt frem

Legetekets spil kan spilles sammen med hele familien med stor glæde (*Tempo*, Ravensburger)

Der tegnes med stor koncentration. Farver og former inkluderes i tegningen

Børnebogsyoga for store og små

Forskellighederne og de dertilhørende fordele og ulemper

I det første forløb havde vi vægtet fællesspisning som et vigtigt socialt aspekt for FortælleForældre-gruppen, men det udartede sig ikke på den måde. De enkelte familier hyggede sig med hinanden, men der foregik ikke meget sparring eller interaktion med de andre familier. Dog var det tydeligt, at det var rart for alle at have fornemmelsen af, at være sammen med nogen i samme båd, men socialiseringen på tværs var ikke en prioritet hos familierne. Derfor valgte vi til andet forløb at skære fællesspisningen væk, dog med mulighed for at møde ind 30 min før til en gulerodsbolle, et glas saft

og løs snak inden opstart. Det fungerede rigtigt godt for både forældre, børn og os. Aftensmadsdelen var for krævende i forhold til udbyttet. Derimod var 'opstarts-bollen' et hyggeligt must for den målgruppe på det tidspunkt af dagen. Den største ulempe ved at skære aftensmaden (og eventuelle søskende) fra, var for os at se, at der som oftest kun deltog en forælder ad gangen, hvorimod begge forældre sammen havde bedre mulighed for at bakke op om barnets sprogstimulering i det første forløb. Modsat undgik vi unødvendig 'forvirring/forstyrrelse' fra søskende, som bare var med som en del af familien, men som ikke passede ind i målgruppen for projektet.

På det første forløb var det tydeligt, at de mødegange, hvor forældrene skulle koncentrere sig meget om teoridelen, var vi nødt til at varetage og aktivere børnene imens. Det blev også klart for os, at forældrene var meget forskelligt klædt på af institutionens ressourcepædagog og tale-hørekonsulent på forhånd i forhold til viden om sprogstimulering og gode sprogaktiviteter. Nogle forældre var bekendt med det meste af teorien og andre lærte meget nyt.

Altså jeg vil sige, der var faktisk kun en gang, hvor det vidste jeg egentligt godt, hvor alle de andre gange var det noget nyt man fik lært der, så det var ret lækkert. Det var lidt lækkert, at man lige fik lidt flere værktøjer, man kunne arbejde med.

Forælder – *Første forløb*

Derfor besluttede vi os for, at alt teori skulle inkluderes, mens børnene var til stede i andet forløb. Det var ligeledes tydeligt, at dét forældrene behøvede størst hjælp til var at udføre forskellige former for sprogstimulering med deres børn, altså selve aktivitetsdelen. Flere forældre følte, at de var løbet tør for idéer eller energi og andre vidste slet ikke, hvordan de skulle gribe det an. Så den alternative sprogstimulering gennem nærvær og fortælling blev det primære fokus.

På den måde blev store dele af det teoretiske grundlag derfor præsenteret i små bidder. Eksempelvis under musik-mødegangen, hvor der kort mellem to sange gøres opmærksom på rim og remsers vigtighed i sprogstimuleringen af barnet overfor forældrene. Og efter de næste sange fortaltes der kort om, hvordan musik og rytmik kan hjælpe sproget på vej. På den måde fik forældrene den fornødne viden, men den blev inkluderet i aktiviteten for børnene. Forældrene fik dermed teorien kombineret med praksis på en helt anden måde, og børnene formåede at blive i legen og fortsat holde koncentrationen. De andre mødegange forløb på samme vis, hvor teorien var skåret ind til benet og forbundet med praksis. Vi har en klar fornemmelse af, at det samlede udbytte, teoretisk som praktisk, for de to hold ikke er langt fra hinanden, trods det ene forløb varede to timer og det andet blot en time (+ opstarts-bolle).

På det første forløb fik de forskellige konsulenter/oplægsholdere som oftest selv lov til at tilrettelægge hele mødegangen. Vi følte, at det var vigtigt at forældrene fik mest muligt ud af det hver gang, så vi valgte ikke at prioritere en opsamling fra sidst til at starte mødegangen med, og heller ikke en konkret afslutning efter hver mødegang fra vores side. Det var en fejl, som vi selvfølgelig fik rettet op på i andet forløb, her indledte vi altid mødegangen, ligesom vi altid afrundende den. Og selvom det kostede 10-15 minutter og mødegangen nu var skåret ned i tid, så var det givet rigtigt godt ud, det hjalp os til bedre at kunne strukturere forløbet og det relationelle forhold mellem os og forældrene blev også styrket på en anden måde. Flere af forældrene kunne i de første mødegange godt være usikre ved ankomst, men dét, at vi gik ind og tog mere styring i andet forløb, gjorde at de følte sig mere velkomne og tilpas fra start.

Tre nemme og praktiske fællestræk

I forløbene har der været tre praktiske fællestræk, som viste sig at være rigtige gode og nyttige – og nemme!

Det første er, at børnene fik et navneskilt på ved ankomst. Det overskueliggjorde både hvilke deltagere vi manglede/har afbud fra, og derudover var det enormt rart for oplægsholdere og os selv i den relationelle dialog med børnene at man kunne deres navne.

Det andet fællestræk var, at vi har sendt en reminder-sms ud til forældrene forinden hver mødegang. Det har uden tvivl været medvirkende til, at fremmødet har været større – forældrene har husket det. På den måde har vi også fået potentielle afbud, hvor vi måske ville have ventet forgæves. Vi har også ved manglende afbud indimellem ringet forældrene op for at undersøge, om de var på vej eller forhindret. Det er blevet taget godt imod af forældrene, og det har givet os et godt overblik. Forældrene har været udvalgt til forløbet, og hvis de ikke ønskede at deltage alligevel, ville vi gerne have muligheden for at kunne tilbyde en anden familie tilbuddet. Det har dog ikke været aktuelt.

Det tredje fællestræk har været, at vi har haft et godt forhold til institution og den pågældende tale-tale-hørekonsulent til de forskellige familier. I det første forløb havde vi et tættere forhold til institutionernes pædagoger grundet de supervisionsmøder, der var indlagt, og ligeledes har vi fra biblioteket været med ude i institutionerne og præsentere projektet for ledelsen. I det andet forløb er det primært tale-hørepædagogerne, der har stået for kontakten til institutionerne, det har også fungeret rigtigt godt. Inge Lise Knudsgaard Nielsen, har været den primære tale-hørekonsulent på projektet, og hun udtrykker sig således om pædagogernes og tale-hørekonsulenternes rolle i projektet:

I alle tilfælde har det været en særlig vigtig faktor, at pædagogerne, som forældrene ser i dagligdagen, viste interesse og mindede om projektet. Lige som vi tillægger det stor betydning, at vi til møderne, har kunne vise interesse og tale ud fra det forældrene har oplevet og erfaret.

Inge Lise Knudsgaard Nielsen – Tale- hørekonsulent

Forældrene udtrykker ligeledes, hvordan pædagogerne har været gode til at bakke op og give respons:

Altså hun, pædagogen, hun gav os den (folderen) en dag vi kom over og hentede ham, og anbefalede, at vi tog til det, fordi hun virkelig roste det, sagde det var rigtigt godt og et fantastisk tilbud, vi kunne få til ham. Så det var vi da heller ikke i tvivl om, at det ville vi da takke ja til.

Forælder – *Første forløb*

En anden forælder fortæller om den respons, som hun har fået af børnehaven på barnets sproglige udvikling:

Altså jeg synes, hun er blevet bedre, og jeg har også fået at vide ude i børnehaven, at hun også har rykket sig helt ekstremt her de sidste par måneder. Så det er jo rigtigt dejligt.

Forælder – *Første forløb*

En tredje forælder fortæller om den dialog deres dreng og pædagogerne har haft sammen om FortælleForældre, hvilket har resulteret i, at han altid glæder sig om onsdagen, selvom FortælleForældre desværre kun var hver anden onsdag:

Han har i hvert faldt glædet sig helt vildt hver gang. Når det blev onsdagen efter, så måtte han jo lige vente en uge ekstra.

Forælder – *Første forløb*

Det har været det hele værd – mål og relevans

Når vi anskuer vores projektansøgning, så har vi haft rigtig mange mål med projektet. Det afstedkommer af den store motivation og lyst, vi som bibliotek har haft for at hjælpe, ændre og medvirke til at færre børn i Skive Kommune har brug for en særlig sproglig indsats. Ved projektets start kunne den ledende tale-hørekonsulent berette om, at 5 % af landets børn i gennemsnit har behov for en særlig sproglig indsats ud fra de sprogtests, der foretages i institutionerne. På landsplan har 10 % brug for en fokuseret indsats. I Skive lå normscoringen for 3-årige i 2016 på hhv. 18 % og 13 %. Det har været en af vores målsætninger at bidrage til at ændre på dette faktum.

Det har vi villet bidrage til på flere måder, vi har ønsket at udbrede litteraturens rolle i den tidlige sprogstimulering i kraft af den gode fortælling, hvor forældrene skulle lære, hvordan man fortæller for børn – med og uden bøger. Vi har ønsket at udbedre de ulige forudsætninger, som børn kan have for at tilegne sig sprog. Her har vores omdrejningspunkt været forældrenes rolle i deres børns sprogtilegnelse og en tydeliggørelse af dette overfor forældrene. Samtidigt har vi arbejdet ud fra en

tilgang, hvor der ikke findes en 'rigtig eller 'forkert' form for sprogstimulering, men det nærmere handler om at finde den rette metode til den rette familie. Derfor har vi haft en alternativ tilgang til sprog- og litteraturformidling, hvor det primære har været at styrke den lærende relation mellem forældre og børn. Dermed er de blevet præsenteret for nærværende, inkluderende og forandrings-skabende måder at tilgå sprog på. Derfor har det været et ultimatum for os, at forældrene fik konkrete værktøjer/redskaber i hænderne til bedre at kunne tage aktiv del i deres børns sprogudvikling.

Vi synes bestemt, at projektet har haft stor relevans på vores bibliotek og i kommunen. Vi oplever at flere forældre og børn er blevet fortrolige med biblioteket, og dermed bedre til at inddrage os i den aktive og livslange læring – hvor den tidlig sprogstimulering er en forudsætning. Derudover synes vi, at biblioteket er blevet en mere aktiv medspiller i den kommunale virkelighed gennem samarbejdet med PPR omkring tidlig sprogstimulering. Allerede på nuværende tidspunkt har biblioteket og PPR et forbedret samarbejde og større kendskab til hinandens ressourcer. Sammen har vi ligeledes klare intentioner om, at projektet skal forankres i kommunen som et blivende tilbud til institutioner og forældre med sprogsvage børn (jf. afsnittet: Vi fortsætter - Forankring).

Vi nåede vores mål, fordi…

I det store billede synes vi, at projektet har indfriet sine mål overfor de deltagende familier. Der har været familier, som er mødt op til alle mødegange og familier med større fravær. Dermed er forældrene selvfølgelig selv med til at afgøre hvor stor værdi, projektet har haft for dem. Dog synes vi, at opbakningen generelt har været tilfredsstillende, og alle forældre er blevet præsenteret for forskellige former for fortælling og sprogstimulering i samvær med deres børn/barn.

En af årsagerne til at projektet er lykkes skyldes i særdeleshed vores evne til at indgå i ligebyrdige samarbejder, hvor vi fra biblioteket og PPR har været bevidste om hinandens styrker og fagligheder fra start. Det har givet os et rigtigt godt udgangspunkt, og kommunikationen har været god mellem begge gennem hele forløbet.

Derudover har vi både sammen og hver for sig været motiverede for at gøre en forskel og haft en stor interesse for sprogformidling generelt, hvilket har tilført projektet en rigtig god energi og et fælles tredje for os som samarbejdspartnere at samskabe om.

Som tidligere nævnt har vi fra projektets start også været bevidste om vigtigheden af institutionernes rolle i projektet. På den måde har vi formået at skabe en god kontakt til familierne gennem både institutionen, tale-hørekonsulenten og biblioteket; de tre faktorer har tilsammen båret frugt.

Målbare mål

Vi har skrevet i vores projektansøgning, at vi gennem PPR ville kunne måle børnenes udvikling gennem sprogtests i forløbet. Dette har ikke været muligt efter ændret procedure og nye GDPR-foranstaltninger, så vi har måttet 'nøjes' med forældrenes udsagn. Fra forældres side har projektet generelt fået stor ros. En forælder fortæller om, hvordan hendes søn, er blevet bedre til at interagere i sprogstimulerende lege, en anden at hendes datter nu tegner alderssvarende og flere har samstemmigt meldt ud, at det øgede fokus på sprog, som projektet har medført i familien, har givet pote. En mor udtrykker sig således:

> Altså han har jo stadig udtaleproblemerne, men jeg synes, at hvis man siger ordet rigtigt efterfølgende, så kan han godt. Og så er hans ordforråd jo vokset helt vildt også siden, kunne vi se på en sprogtest, vi har fået lavet.
>
> **Forælder** – *Første forløb*

En far tilføjer fra andet forløb:

> Vi var meget heldige at deltage i bibliotekets tilbud, hvor vi lærte meget om sprogudvikling, og vores barn har været meget mere involveret i vores lege og at lære, siden vi startede her.
>
> **Forælder** – *Andet forløb*

Så til trods for, at vi ikke har målbare resultater, så har forældrene og flere pædagoger et indtryk af, at forløbet har hjulet den enkelte familie videre. Vi har også kunnet møde FortælleForældrene som nye lånere i vores udlån på biblioteket, hvilket er en stor succes for os.

Biblioteket som sted

Fra bibliotekets side, var biblioteket som sted ikke indtænkt som en afgørende faktor for projektet. Dog gjorde PPR det klart for os tidligt i processen, at det var godt at forældrene kunne mødes et neutralt sted, som institutionen ikke nødvendigvis er. Derudover havde PPR også erfaringer med, at flere forældre kunne finde det en smule grænseoverskridende at gå på biblioteket selv, så derfor kunne det være en god måde at nedbryde disse barrierer.

> Vi oplever, at det kan være svært for forældre at tage hen på biblioteket, når man ikke er vant til at komme der. Og så det gør en forskel, at man har en aftale med nogen på den anden side af døren. Ved at deltage i FortælleForældre er der flere familier, som nu er begyndt at komme på biblioteket på andre tidspunkter også.
>
> **Vivi Fischer Smedsgaard** – *Tosprogsvejleder*

Vi er lykkes med at flere forældre er begyndt at komme på biblioteket. Det er dejligt. En far fra det andet forløb fortalte, at han synes, det var en god måde at tage aktiv del i sit barns sprogudvikling på og en anden far tilføjede i enighed: "Det har bare været super godt og et rart sted at være". Inge Lise Knudsgaard Nielsen underbygger:

Det har haft stor betydning at projektet har været afholdt på biblioteket, er vores indtryk. Biblioteket bliver almindeligvis opfattet som et positivt sted. Det er forbundet med klogskab. Det er et sted man går hen og får viden om noget. At rammen er forbundet med noget positivt, betyder også at man som forældre kan møde op med paraderne helt nede. Man kommer for at få viden – ikke fordi, at der er nogen, som synes "der er noget galt" med ens barn.

Inge Lise Knudsgaard Nielsen – Tale-hørekonsulent

En anden mor påpeger ligeledes den rummelighed, som vi har forsøgt at have i projektet og på biblioteket generelt:

Jeg har været glad for støtten omkring min dreng, bare dét at der har været plads til ham. Tusind tak for at I har lagt lokaler og tid til. Vi har været glade for at komme her og fået en masse redskaber med hjem til stor gavn.

Forælder – *Andet forløb*

En far fra forløbet fortæller, at de ikke har brugt biblioteket mere efter FortælleForældre-projektet, men at deres søn ofte efterspørger det:

Vi har ikke lige haft så meget tid til at kunne komme herop, men han spørger tit efter, om vi ikke snart skal herop igen. Så det har i hvert fald gjort et indtryk på ham.

Forælder – *Første forløb*

Dermed blev det tydeligt for os, at det sted, hvor et projekt som vores udfoldes, ikke er underordnet, vi må ikke tage stedet forgivet. Ligeledes stod det klart hvordan vi kan spille en aktiv rolle som bibliotek for både børn og voksne gennem vores lokaler, stemning og vejledning i udlånet. Vi som bibliotek kan kun være glade og stolte for disse tilbagemeldinger.

Forskellige problematikker undervejs

Video som en del af projektets udbredelse

I projektet drømte vi om, at der skulle laves en video med de forskellige foredragsholdere, forældre, børn og aktiviteter, som vi aktivt ville bruge i vores udbredelse af projektet og formidling af de forskellige tilgange til tidlig sprogstimulering. Vi ville have filmen aktivt formidlet på en skærm i vores udlån, vi ville have delt den i kommunen og ved interesse på centralbibliotek.dk. Men grundet det samtykkepapir vi lavede, blev det desværre en umulighed. Flere børn måtte ikke vises på en videodokumentation, og til sidst så vi os nødsaget til at opgive idéen, da de pågældende børn ikke kunne klippes ordentligt ud af de filmede aktiviteter. Derudover mistede vi nogle optagelsesfiler og aftaler glippede, så her har vi et klart forbedringspunkt i vores projekt.

Vi har kun formået at udbrede projektet gennem forskellige netværk i kommunalt- og biblioteksregi og ved hjælp af supervisionstilbuddet i det første forløb, men der er på nuværende tidspunkt desværre ingen national udbredelse af projektet. Vi har dog endnu ikke opgivet at udføre et best-practice webinar via centralbibliotekt.dk, når det kunne være aktuelt.

Covid-19

Vi løb desværre ind i covid-19 i den afsluttende fase af projektet, hvilket medførte at to mødegange måtte udskydes. Dette gav et uheldigt opbrud i det andet forløb, og der har været familier, som ikke har været i stand til at afslutte projektet, selvom vi fulgte alle retningslinjer fra sundhedsmyndighederne. Det var desværre omstændighederne, men vi formåede at få en rigtig god afslutning med de familier, der kunne møde op. I det andet forløb arbejdede vi med 15 børn, hvoraf nogle var søskende. Dette var som sådan ikke problematisk i starten af forløbet, men til sidst var det en smule ærgerligt, da der så var flere børn, som ikke kunne deltage grundet deres familiære situation, hvilket gav store afbud i den afsluttende del af projektet.

Vi fortsætter… Forankring af fornyet viden og et godt samarbejde

På biblioteket har vi været rigtig glade for projektet, det er nu vores mission at forankre dele af FortælleForældre-projektet i 'Sprog-søndage', hvor vi som opkvalificeret personale føler os bedre rustet til selv at udføre dele af projektets mødegange efter den supervision, vi har modtaget i første del af projektet. 'Sprog-søndage' er tænkt som værende et tilbud til alle, og hvor vi gennem forskellige tilgange til sprogtilegnelse vil sætte spot på sprog for de fremmødte. Vi er flere, som efterhånden føler os på hjemmebane i at udføre børnebogsyoga, A-sport: Leg og Lær, dialogisk læsning, kreativ tegning, sprogkufferter, formidling af spil/leg og sætte fokus på andre sprogindsatser, som vi har til rådighed i biblioteksregi. Vi har også etableret et tilbud om en musikalsk fortællestue for børnegrupper i børnehavealderen med udgangspunkt i *Fikkedik og Falderina – Hekserim* af Marianne Iben Hansen og Bodil Molich. Derudover har vi musikalsk legestue i samarbejde med musikskolen som et fast tilbud på biblioteket. Projektet har dermed givet os et øget fokus på sprogstimulering og fornyet mod til at sætte os selv i spil på nye måder.

Projektet har ligeledes givet os PPR – primært tale-hørekonsulenterne – som en vigtig samarbejdspartner. Vi har lovet at indtænke hinandens ressourcer i forskellige projekter, og der er ligeledes tanker om, hvordan vi kan gøre FortælleForældre relevant på en ny måde. Måske kan vi lave et fælles samarbejde på tværs af institutioner, tale-hørekonsulenter og biblioteket, hvor vi breder de forskellige sprogtilegnelsesmetoder ud til længere forløb, så børnene både bliver præsenteret for f.eks. 'Sprog og bevægelse' som metode over en periode i børnehaven i samarbejdet med tale-hørekonsulenten og biblioteket ligeledes byder ind med forskellige formidlingsgreb på samme metode for både forældre og børn i samme periode. På den måde vil vi i fællesskab kunne berøre store dele af kommunes børn, både dem med et lille og et stort behov for sprogstimulering. Konceptet

vil fortsat være, at sprog skal leges ind gennem nærværende og involverende aktiviteter, og det kan alle børn nyde godt af uanset behovets størrelse. Vi synes, at jorden er gødet, og der er gode muligheder for fortsættelse.

Udbredelse – JA TAK

Under et videointerview med en mor og datter udtrykker moren dette ønske, som vi blev berørte af:

> Nu flytter vi til Silkeborg (…) Jeg håber lidt, I udvider det til Silkeborg, fordi jeg synes, det er et genialt koncept.
>
> **Forælder** – første forløb

Dette var en stor anerkendelse af hele forløbet og projektet, hvilket var skønt for os at modtage.

Et forløb, som er til at gå til

Store dele af FortælleForældre vil være nemt for flere biblioteker at tilgå. Flere af mødegangene repræsenterer metoder, som mange biblioteker gennem de senere år allerede gør i større eller mindre omfang i forvejen. Det handler blot om at få struktureret et forløb med stor diversitet i tilgangene til sprogstimulering, hvor vi håber, at man kan finde inspiration i vores drejebog og bilag 1-2. Det kan være op til det enkelte bibliotek, om tilbuddet skal gælde for de borgere, der har lyst til at deltage, eller om man vil ud i rekruttering, som vi har været. Vi vil til en hver tid, stå klar med åbne arme til at rådgive om projektet.

Aktiv medspiller i den kommunale virkelighed

For os har det været afgørende at få et godt samarbejde med PPR og kommunes institutioner. Vi har med projektet ønsket at udbrede vores biblioteksfaglige viden i samarbejder, og det har været en øjenåbner for flere, at vi også gerne vil bidrage ind i længere forløb med forældre og børn. Det har været rart for os som bibliotek at kunne tage en lille, men aktiv, del i, at kommunes børn kommer bedre sprogligt fra start.

Metode

Gennem projektets løbetid har vi anvendt design-thinking principper, hvor vi hele tiden har haft mulighed for løbende at evaluere ud fra den respons, vi har fået fra børn, forældre, oplægsholdere og egne observationer. Vi er lykkes med løbende at lave små forbedringer, men derudover har vi haft to forskellige forløb til at blive endnu klogere af og afprøve større ændringer undervejs.

Samskabelse har også været et grundelement i projektets byggesten. Det har været bærende i projektets organisering. Samskabelsesprocessen har primært bestået i et konstruktivt samarbejde med

tale-hørekonsulenterne, daginstitutionerne i Skive Kommune samt lokale aktører. Sammen har vi arbejdet på, at projektet kan få permanent karakter og bliver en fast del af bibliotekets tilbud til familier i kommunen. Derudover har vi også set, hvordan børn og forældre sammen kan samskabe om et fælles tredje – nemlig den gode fortælling, læringen gennem leg og det relationelle bånd, som styrkes gennem samskabende aktiviteter.

I Projektbanken har vi fundet inspiration i følgende projekter: SprogStavLæs, Sprogstart og Tryk på sproget. Ligeledes har vi ladet os inspirere af projektet: ”Vi lærer sprog” i PPR-regi. Ydermere har vi arbejdet med biblioteket som sted, som værende et neutral, demokratisk videnshus med plads til alle og mulighed for læring, vejledning og udfoldelse.

Afsluttende: Vi glemmer det aldrig

FortælleForældre har været et rigtigt godt projekt, som vi har nydt at arbejde med. Selvfølgelig har der været ’ups’ and ’downs’, det hører sig til i alle projekter. Der har været ’downs’, når der har været for mange afbud til en mødegang, eller hvis en forælder har været for involveret i en samtale med en anden forælder i stedet for at deltage aktivt med deres børn. Dette oplevede vi primært i det første forløb og slet ikke i det andet, så der har vi været bedre til at få forløbet rammesat fra start. Til gengæld har der været rigtig mange ’ups’ til at opveje de mindre gode ting, det kan blandt andet være, når vi er blevet opsøgt af forældre, som ikke har været rekrutteret til forløbet, som virkelig har vist interesse og sagt: ”Hvor er de bare heldige – hvad skal man gøre for at komme med på sådan et forløb?”. Eller når en far, som ellers aldrig har sunget en sang i sit liv, kommer efter mødegangen med musikskolen og siger: ”Jeg har aldrig i mit liv sunget, jeg har aldrig vidst, at det kunne være sjovt – og da slet ikke, at det også kan være til gavn for min datter”. Eller hvordan det kom bag på nærmest alle forældre, hvordan motorik og bevægelse kan hænge sammen med sproglære, som vi lærte af Else Kjærulff fra A-sport. A-sport-sprogredskaberne er ligeledes blandt de fleste forældres favorit. På den måde har den største glæde ved forløbet også ofte været forbundet med den største overraskelse hos forældrene: ”Jeg vidste slet ikke, at det kunne være så sjovt at arbejde med sprog med min søn” udtrykte en far fra det andet forløb i forbindelse med A-sports aktiviteter. Ligesom flere af børnene kunne udtrykke: ”Mig og mor går til bibliotek om onsdagen” eller en lignende sætning, men at ’gå til bibliotek’ blev pludselig en realitet for flere børn.

Vi har formået at integrere vores lokale samarbejdspartnere godt i projektet, herunder Legeteket, Skive Musikskole, A-sport og Skive Museum. Det har været til gavn og glæde for os, men også en øjenåbner hos forældrene overfor de tilbud, som findes i Skive. Også bibliotekets tilbud har været en

overraskelse for flere forældre. Vi har introduceret dem til vores digitale tilbud såsom e-reolen GO og Filmstriben, mens vi også har fortalt om aktivitetstilbud, sprogkufferter og spil til lån samt selvfølgelig hvor de finder den bedste børnelitteratur til lige netop deres barn, for den personlige og nærværende vejledning er en mærkesag hos os.

Derfor vil vi aldrig glemme FortælleForældre på Skive Bibliotek, en anden ting vi aldrig må eller vil glemme er den tidlige sprogstimuleringen af de små børn. Her lægges grundstenene for livets læring og for den videre læselyst gennem livet. Litteraturen er et lærerigt fristed for den læsedygtige, men et fængsel for den læsesvage. Det skal ændres! – og det er den mission vi fortsat er på.

Drejebog: FortælleForældre – sådan starter du dit eget forløb

Den første overvejelse

Skal det være et åbnet forløb for alle kommunens borgere, som man kan tilmelde sig ved interesse? Eller skal tilmeldingen være en udvælgelse/rekruttering?

Der er fordele ved begge dele. Hvis det er et åbent forløb, kan man bedre afholde det som enkelt stående arrangementer, men selvfølgelig gerne som en del af flere sprogstimulerende arrangementer, så deltagerne kan mærke en sammenhængskraft og blive udfordret på forskellige former for sprogstimulering.

Ved en udvælgelse eller rekruttering er biblioteket forpligtet på en anden måde til at afholde et konkret forløb med de samme deltagende familier. Deltagerne kan findes i samarbejde med en institution eller PPR som i vores tilfælde.

Kapacitet

Uanset hvilken model man vælger, vil vi klart anbefale, at man ikke overskrider 15 børn ad gangen med én forælder som udgangspunkt. Det er vores erfaring, at hvis der kommer for mange deltagere på en gang, får det tydelige konsekvenser for kvaliteten af mødegangen.

Samarbejdet med PPR

I vores projekt havde tale-hørekonsulenterne udarbejdet en potentiel liste over børn, som kunne deltage. Listerne blev præsenteret for institutionens ledelse, men det har været op til den enkelte institution at beslutte hvilke forældre og børn, som de forestillede sig ville have størst glæde af projektet. Derfor har det ikke udelukkende været børn med størst sproglige udfordringer; der er også blevet lagt vægt på om forældrene ville kunne gennemføre et forløb. Derudover har der været en tale-hørekonsulent med til de fleste mødegange i begge forløb. Det har relationelt været givet rigtigt godt ud.

I institutionen

Inden forløbets opstart har vi haft en dialog med ledelsen i de forskellige institutioner, hvorefter ledelse og den tilknyttede tale-hørekonsulent i institutionen har klædt de pågældende ressourcepædagoger godt på til at videreformidle tilbuddet til familierne.

Vælg dit forløb

Det er helt op til det enkelte bibliotek, hvor omfattende forløbet skal være. Lidt har også ret, alt den opmærksomhed der kan rettes på tidlig sprogstimulering er vigtig!

Sprog-søndag

En af vores forankringsmetoder bliver at afholde Sprog-søndage, hvor vi fast vil have fokus på sprog en søndag i måneden. Det vil være af varierende karakter, hvad søndagen vil indeholde. Det er tænkt som et åbent arrangement, for dem som har lyst til at komme.

Fire 'fyraftensmøder'

En anden måde er, at der vælges fire datoer, hvor forældre (og børn) bliver præsenteret for fire forskellige sprogstimulerende måder, som biblioteket eller lokale aktører kan hjælpe med at understøtte. Her vil vi anbefale følgende – rækkefølgen er underordnet. Dog med undtagelse af opstarten og en form for afslutning:

- **Opstart: Kreativ leg og sprog på biblioteket:** En introduktion til biblioteket og den tidlige sprogstimulering, hvilket kan illustreres gennem kreativ leg med farveblyanter.
  Forslag: *100 Jorn eksperimenter vi kan lave derhjemme ved køkkenbordet.*
- **Musik og sprog:** en musikalsk legestue, hvor forældrene bliver præsenteret for musikken som virkemiddel i sprogstimuleringen
  Forslag: Spørg gerne den lokale musikskole til råds.
- **Leg og lær**: Krop og ord kobles sammen. Gennem bevægelse lærer vi om farver, former og nye ord.
  Forslag: A-sports hæfte fra "FortælleForældre", www.a-sport.dk/idebanken.
- **Børnebogsyoga:** Yoga kobles sammen med en god fortælling, rim eller lignende samtidigt med at forældre og børn kan finde fordybelse sammen.
  Forslag: Lotte Sallings *Lyt til løven: Yogaremser for børn* eller *Hokus Pokus Filiyoga: remser og små yogaforløb*.

Afslutning: Vi taler om forløbet, hvad vi har lært, hvad der har overrasket os undervejs, hvad vi hver især tager med os fra forløbet. Afslutningen kan komme i forlængelse af en hvilken som helst mødegang.

Denne form kan afvikles med eller uden børn, alt afhængig af om det er teori- eller praksisdelen der ønskes formidlet tydeligst for forældrene. Hvis det er et åbnet forløb med forskellige deltagere hver gang, kan man vælge at springe over opstart og afslutning.

Et længere forløb for forældre og børn

Derudover er der selvfølgelig mulighed for at gentage FortælleForældre som koncept. Her skal det vælges om projektet skal være med frivillige eller rekrutterede familier. Find gerne inspiration i denne evalueringsrapport eller i folderne som er vedhæftet som bilag 1 og 2.

Et 'tema-samarbejde' med institutioner og tale-hørekonsulenter

En anden vinkel på projektet er, at biblioteket kan blive en aktiv medspiller i institutionernes og PPRs årsplaner, og dermed bidrage til arrangementer med relevante sprogstimulerende workshops i sammenhæng med børnenes virkelighed i institutionerne.

Fem hurtige

- Det skal være sjovt! – Egen motivation smitter af på forældre og børn
- Sprogredskab til familierne, hvis det er muligt
- Navneskilte til børnene, det er rarest for alle
- Hej og farvel – vi er arrangører og ansvarlige for forløbets struktur.
- Brug lokale samarbejdspartnere: museum, teater, musikskole, legetek, motorik-eksperter m.m

Bilag

Bilag 1: Folderen fra første forløb

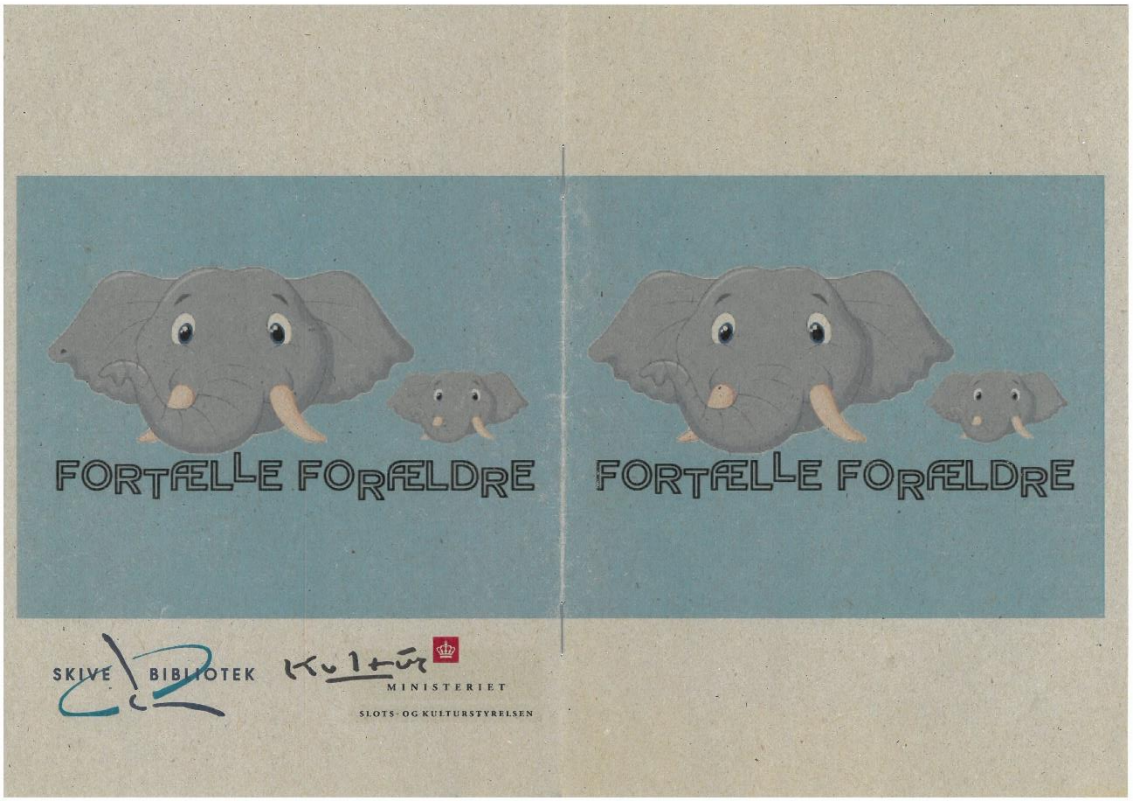

Tillykke

I er udvalgt til at være med i FortælleForældre

Som FortælleForældre får I til hver mødegang:

Aftensmad til HELE familien
Sprog-legetøj med hjem
Dygtige undervisere
Et godt fællesskab

ALLE kan fortælle en god historie, men som FortælleForældre får I muligheden for at lære nye og anderledes måder at sprogstimulere jeres barn på. Vi kommer længst med leg, fortællelyst og nærvær.

Begge forældre plus eventuelle søskende er velkomne. Vi synes, det er vigtigt, I har mulighed for at komme til alle mødegangene. Der er dygtige undervisere hver gang.

I vil i forløbet få jeres helt egen fortællerygsæk fyldt med gode idéer og nyt sprog-legetøj at gå hjem med.
Vi glæder os til at møde jer alle.

Kærligst Skive Bibliotek

Klip mig ud og hæng mig op

Onsdage før jul kl. 17-19 på Skive Bibliotek

1. Opstart: 31. oktober 2018
2. Motorik og leg: 14. november 2018
3. Musik og sprog: 28. november 2018
4. Sjov læsning: 12. december 2018

Onsdage efter jul kl. 17-19 på Skive Bibliotek

5. Legeteket: 9. januar 2019
6. Kunst og sprog: 23. januar 2019
7. Sprog og leg: 6. februar 2019
8. Børneyoga og sprog: 20. februar 2019

Onsdage før jul

Kl. 17-19

1. Opstart: 31. oktober 2018
Første mødegang skal I møde hinanden. Vi vil fortælle lidt om tankerne bag FortælleForældre og de spændende mødegange, der ligger forude. Vi undersøger, hvordan vi gennem fortælling, nærvær og leg kan sprogstimulere vores børn på gode måder. Vi taler om hvorfor den tidlige sprogstimulering er så vigtig. Derudover vil I få et indblik i hvordan biblioteket til hverdag kan give en hjælpende hånd og være et hyggeligt mødested. I vil møde Kultur på Tværs, som er en forening, der holder til på biblioteket.

www.skivebibliotek.dk

www.ereolenGO.dk og www.filmstriben.dk

2. Motorik og leg: 14. november 2018
LEG og LÆR er i fokus. Else Kjærulff Torp fra A-sport lærer os, hvordan bevægelse og sprog hænger sammen. Vi kan denne aften lære 57 nye ord, men de sidder ikke fast, før de bliver brugt igen og igen. Vi lærer nye lege, som er sjove for hele familien. I får legene med hjem i rygsækken, så børnene får mulighed for at bevæge sig, mens de lærer sprog. Bevægelse og leg sætter fart på sproget - Vi udvider ordforrådet og lære at udtrykke os med ord og krop.

www.a-sport.dk/idebanken

3. Musik og sprog: 28. november 2018
Musik, leg og instrumenter er med til at danne rim og rytme i sproget. Det kan være en fantastisk stjernestund at synge, lege, spille og danse sammen som forældre og børn. Sproget får et skub frem ad, da musikken hjælper til at huske ord og danne sætninger. Det handler ikke om at være god til at synge eller spille, det handler om, at vi gør det sammen - og børnene elsker det. Den tidlige sprogtilegnelse er bygget op omkring rim og rytme, det oplever vi tydeligt denne aften, hvor rygsækken udvides med sangbog og et lille instrument.

www. skivemusikskole.dk/0-6-aar

4. Sjov læsning: 12. december 2018
Få nye idéer til at styrke sprog og læseglæde hos jeres børn med Lotte Salling. Jo mere vi læser for vores børn, og inddrager dem fra de er helt små, jo større bliver deres ordforråd. Vi vil opleve, hvordan vi med simple ændringer i oplæsningen kan styrke både sproget og læseglæden. Vi får indblik i "Dialogisk læsning" og rygsækken udvides med en bog og en række konkrete ideer, som I kan gå hjem med - og blive bedre FortælleForældre!

www.lottesalling.dk

Onsdage efter jul

kl. 17-19

5. Legeteket: 9. januar 2019
Godt nytår! Vi mødes til en opsamling om, hvordan det er gået siden sidst. Derudover får vi besøg af Legeteket, som er et gratis tilbud til børn og forældre i Skive Kommune. Legeteket udlåner legetøj og materialer som kan støtte dit barns udvikling. Sammen med udlånet følger altid en persoling rådgivning i hvordan du bruger materialet. Trine fra Legeteket vil fortælle om, hvordan I gennem leg kan støtte jeres barns sproglige udvikling, og vi får mulighed for at se en masse forskellige spil.

http://www.daycarenord.dk/hvad-tilbyder-daycarenord/videnshuset/legeteket/

6. Kunst og sprog: 23. januar 2019
Vi skal opleve hvordan kunst kan åbne for sprog, leg, fantasi og gode grin. Det siges, at et billede kan sige mere end 1000 ord! Vi skal kigge på billeder og kunstværker, og finde ord og fortællinger der passer til. Måske kan vi finde mere end 1000 ord? Hvis vi kigger på kunst eller tegner sammen, så opstår et godt fællesskab og nærvær. Vi lærer at tale om billeder ud fra kunst og børnenes egne tegninger.

www.museumsalling.dk/kom-og-besog-os/skivemuseum

7. Sprog og leg: 6. februar 2019
Ulla Flye Andersen vil fortælle om, hvor vigtig den tidlige sprogstimulering af vores børn er. Hun viser, hvordan vi gennem leg kan støtte barnets sproglige udvikling. Al forskning peger på, at det er i den tidlige sprogstimulering, at vi som forældre virkelig kan hjælpe vores børn godt på vej i livet. Vi kigger i sprogkufferter, der kan lånes på biblioteket, og tager fat i andre nye måder at lege med sprog og skabe den gode kontakt mellem forældre og børn.

www.sprogogleg.dk

8. Børneyoga og sprog: 20. februar 2019
Vi får igen besøg af Lotte Salling. Hun viser os, hvordan vi på en nem og sjov måde kan bruge yogalege sammen med børn i hverdagen. Yogalegene kan kobles på remser og fortællinger. Yoga er med til at afspænde kroppen og give bedre søvn. Balancesans, taktilsans og koordination er i spil. Børnene lærer at forbedre opmærksomhed og koncentration. I får en yoga-måtte og en yoga-bog med hjem.

www.lottesalling.dk

Bilag 2: Folderen fra andet forløb

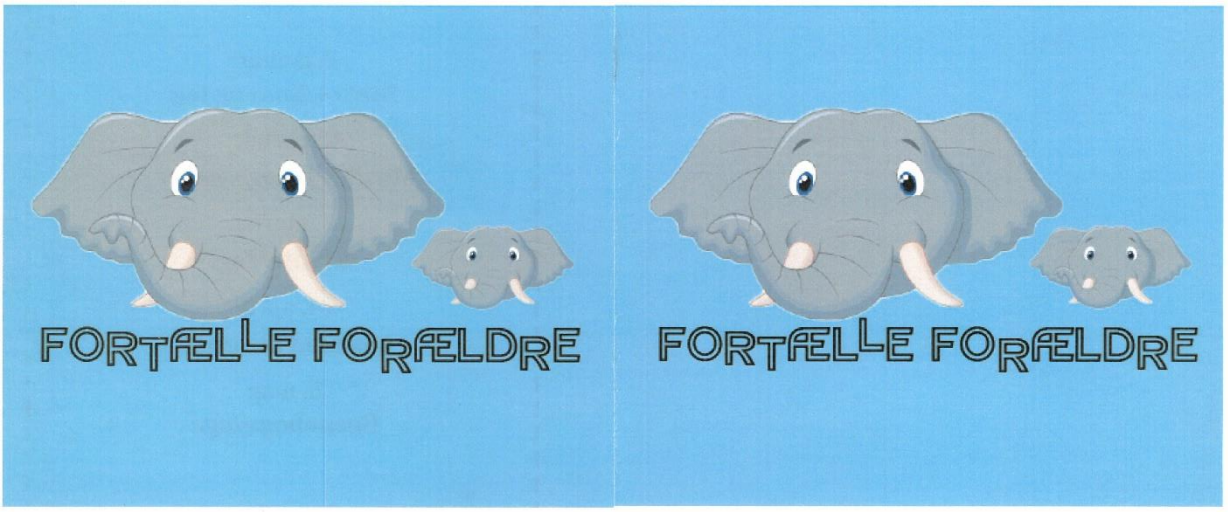

SKIVE BIBLIOTEK

KULTUR MINISTERIET
SLOTS- OG KULTURSTYRELSEN

Tillykke

I er udvalgt til at være med i FortælleForældre

Som FortælleForældre får I til hver mødegang:

- Sprog-legetøj med hjem
- Dygtige undervisere
- Et godt fællesskab
- Frugt og vand undervejs

ALLE kan fortælle en god historie, men som FortælleForældre får I muligheden for at lære nye og anderledes måder at sprogstimulere jeres barn på.

Vi kommer længst med leg, fortællelyst og nærvær.

Begge forældre er velkomne. Vi synes, det er vigtigt, I har mulighed for at komme til alle mødegangene - der er dygtige undervisere hver gang.

Vi glæder os til at møde jer alle.

Venlig hilsen

Skive Bibliotek

Hvis du vil vide mere

Kom og leg: tirsdag d. 7. januar kl. 16.30-17.30

Vi får besøg af Legeteket, som er et gratis tilbud til børn og forældre i Skive Kommune. Legeteket udlåner legetøj og materialer som kan støtte dit barns udvikling. Sammen med udlånet følger altid en personlig rådgivning i hvordan du bruger materialet. Trine fra Legeteket vil fortælle om, hvordan I gennem leg kan støtte jeres barns sproglige udvikling, og vi får mulighed for at se og prøve forskellige spil.

Musik, rim og rytmer: tirsdag d. 4. februar kl. 16.30-17.30

Musik, leg og instrumenter er med til at danne rim og rytme i sproget. Det kan være en fantastisk stjernestund at synge, lege, spille og danse sammen som forældre og børn. Sproget får et skub frem ad, da musikken hjælper til at huske ord og danne sætninger. Det handler ikke om at være god til at synge eller spille, det handler om, at vi gør det sammen – og børnene elsker det. Den tidlige sprogtilegnelse er bygget op omkring rim og rytme, og det oplever vi tydeligt denne gang.

Kreativ leg: tirsdag d. 3. marts kl. 16.30-17.30

Tegn med dit barn. Du behøver ikke selv være en sand Picasso, for at kunne tegne med dine børn og give dem lyst til at udfolde sig kreativt. Tegning og kreativitet er vigtige elementer i børns udvikling, da de styrker og udvikler kreative centre i hjernen, hvilket kan øge barnets koncentrations- og indlæringsevne, men også bidrage til en generelt øget kreativitet.

Leg med kroppen: tirsdag d. 14. april kl. 16.30-17.30

LEG og LÆR er i fokus. Else Kjærulff Torp fra A-Sport lærer os, hvordan bevægelse og sprog hænger sammen. Vi lærer 57 nye ord, men de sidder ikke fast, før de bliver brugt igen og igen. Vi lærer nye lege, som er sjove for hele familien. I får legene med hjem i tasken, så børnene får mulighed for at bevæge sig mens de lærer sprog. Bevægelse og leg sætter fart på sproget - vi udvider ordforrådet og lærer at udtrykke os med ord og krop.

Børnebogsyoga: tirsdag d. 5. maj kl. 16.30-17.30

Vi vil prøve, hvordan man på en nem og sjov måde kan bruge yogalege sammen med børn i hverdagen. Yogalegene kan kobles på remser og fortællinger. Yoga er med til at afspænde kroppen og give bedre søvn. Balancesans, taktilsans og koordination er i spil. Børnene lærer at forbedre opmærksomhed og koncentration.

Klip ud og hæng op

7. januar:
Intro + Kom og leg

4. februar:
Musik, rim og rytmer

3. marts:
Kreativ leg

14. april:
Leg med kroppen

5. maj:
Børnebogsyoga

Bilag 3: A-sport hæfte

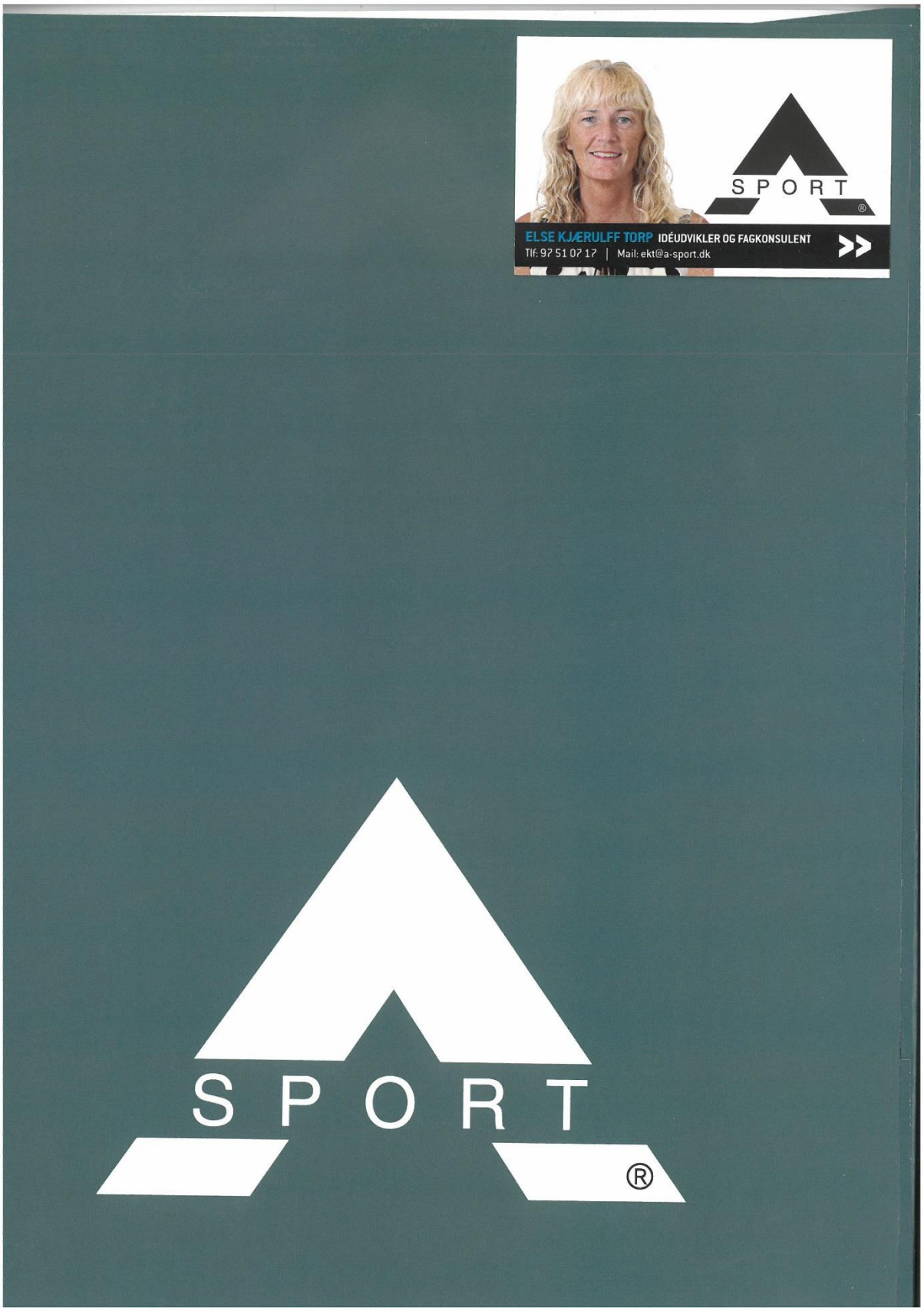

A-Sport Bevægelses-plakat

Mig og min krop

Sådan gør du

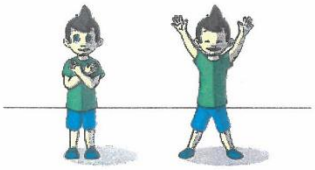

Mig og min krop

Mig og min krop

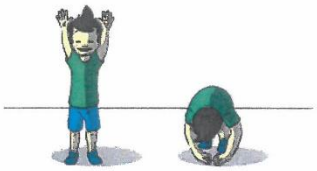

Stor og lille

Jeg kan være stor. Jeg kan være lille

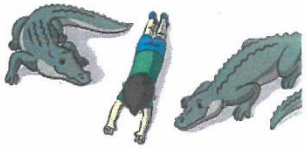

Flad

Jeg kan være flad, som en krokodille

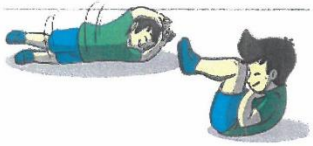

Trille og kugle

Jeg kan trille. Være rund som en kugle

Flyve

Flyve højt som himmelens fugle

Hoved, øre og næse

Jeg kan nå mit hoved, kilde mine øre og trykke på min næse

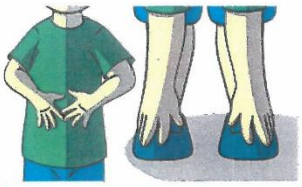

Mave og tæer

Jeg kan røre min mave. Jeg kan nå mine tæer

Fange

Men at fange jer... det er ikke svært

Løb

Løb løb for nu kommer jeg og fanger

Fanget

Jeg masserer dig fx lidt, når du bliver fanget

Fanget

Og er du blevet fanget sætter du dig stille ned på numsen

Mig og min krop

Mig og min krop

Jeg kan være stor

Jeg kan være lille

Jeg kan være flad som en krokodille

Jeg kan trille

Være rund som en kugle

flyve højt som himlens fugle

Jeg kan nå mit hoved

Jeg kan røre min mave (evt. flere kropsdele på)

Jeg kan nå mine tæer...

fange jer... det er ikke svært

Se animationsvideoen ved at scanne QR koden her

IDETYPE:

Motorik og sanser

ALDERSGRUPPE:

Fra 2 år

REKVISITTER:

2 stk. 70006 - mulit form og farver
2 stk. 70463 - skumterning i farver
4 stk. 70460 - frisbee
1 stk. 30318 - sjippetov

ANTAL:

1 el. flere

Farver og former:

Med udgangspunkt i et sæt skumformer i fire forskellige farver, sjippetove, to skumfrisbee og to terninger udvikler en leg sig, hvor to børn træner og automatiserer sprog og sikkerhed i både farver og former. De finder, genkender, henter, benævner og tegner firkanter, cirkler, trekanter, femkanter. Formerne i hver farve er fordelt i et sjippetov forskellige steder i rummet og på et centralt sted i rummet vælger man en base, hvor man slår med terningen og har et ark med omrids af formerne. En af børnene slår med en terning, afventer farve og sammen løber de ud for at finde en sjippetovsform med flere former i netop den farve. De vælger hver én form og løber tilbage til basen, placerer formen på arket og benævner både farve og form, hvadenten det nu er fx trekant eller femkant. Det næste barn slår og igen benævner de farve inden de løber ud for at finde farvebasen. Hvis der ikke er former ved basen, kan basen i stedet for bestå af en skumfriisbee netop i den rigtige farve og børnene hopper i stedet for det antal som de aftaler før de løber. Når de når frem til farven tæller de højt og løber tilbage for igen at slå.
Variation: Baserne fordelt rundt i rummet kan også fremstilles i en form via sjippetovet. Når børnene først har forstået princippet i bevægelsen fra centerbasen, hvor man slår til de spredte baser fordelt ud i rummet, hvor man udfører opgaver, fx finder former eller hopper et angivet antal, så er det oplagt at udbygge med mere præcise sproglige benævnelser af baserne. Således er basen ikke kun blå men også rund og en anden base kan være grøn og trekantet. På frisbeebasen må de være runde. En anden variation består i at tildele frisbeebaserne særlige bevægelsesopgaver fx rotationer, hinke, kolbøtte på madras og forskellige nye hop. Arket i centerbasen behøver ikke være fortegnet med former, men arket kan tegnes og dekoreres undervejs i aktiviteten.

SÅDAN GØR DU:

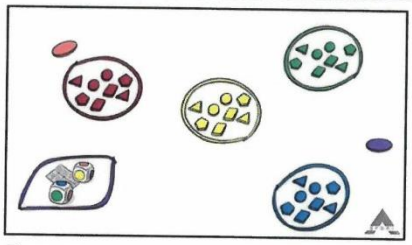

Rummet

Formerne i hver farve er fordelt i et sjippetov forskellige steder i rummet. På et centralt sted i rummet vælger man desuden en base.

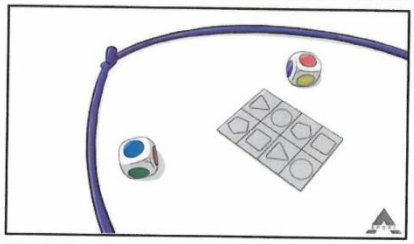

Centerbasen

En af børnene slår med en terning og afventer farve. De hjælper hinanden med at benævne farven højt.

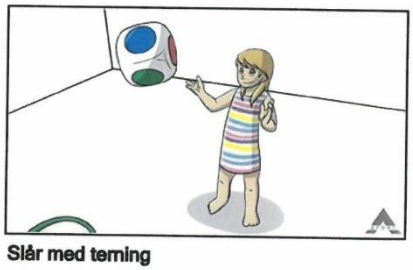

Slår med terning

En af børnene slår med en terning og afventer farve. De hjælper hinanden med at benævne farven højt.

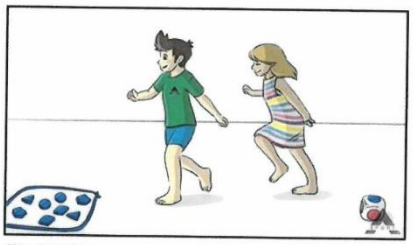

Finder farven

Sammen løber børnene ud for at finde en sjippetovsform med flere former i netop den farve, terningen viste.

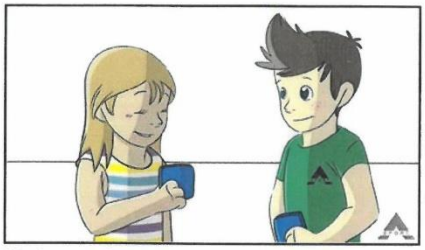

Vælger en form

De vælger hver én form

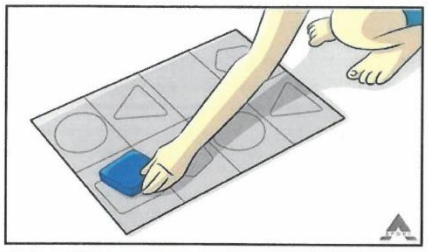

Løber tilbage

Børnene løber tilbage til basen, placerer formen på arket og benævner både farve og form.
Børnene løber tilbage til basen, placerer formen på arket og benævner både farve og form.

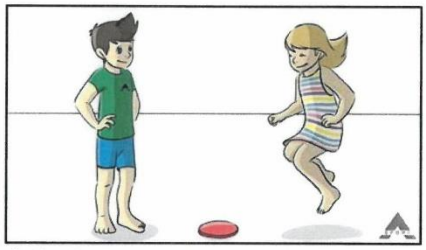

Anden base

En base kan bestå af en lilla eller orange skumfrisbee, og her hopper børnene i stedet for det antal, som de aftaler før de løber.

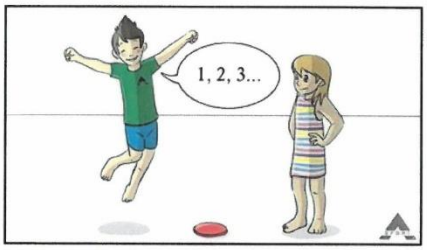

Tæller højt

Når de når frem til farven tæller de højt, mens de hopper. De løber tilbage for igen at slå.

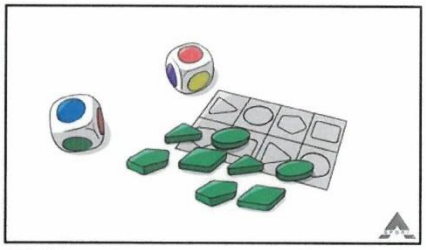

Udviklet en leg

Børnene har nu udviklet en leg. De træner og automatiserer sprog og sikkerhed i både farver og former. De finder, genkender, henter, benævner og tegner firkanter, cirkler, trekanter, femkanter.Børnene har nu udviklet en leg. De træner og automatiserer sprog og sikkerhed i både farver og former. De finder, genkender, henter, benævner og tegner firkanter, cirkler, trekanter, femkanter.

ATIB

AKTIVITET · TRÆNING · INDLÆRING · BEVÆGELSE

FORMER...

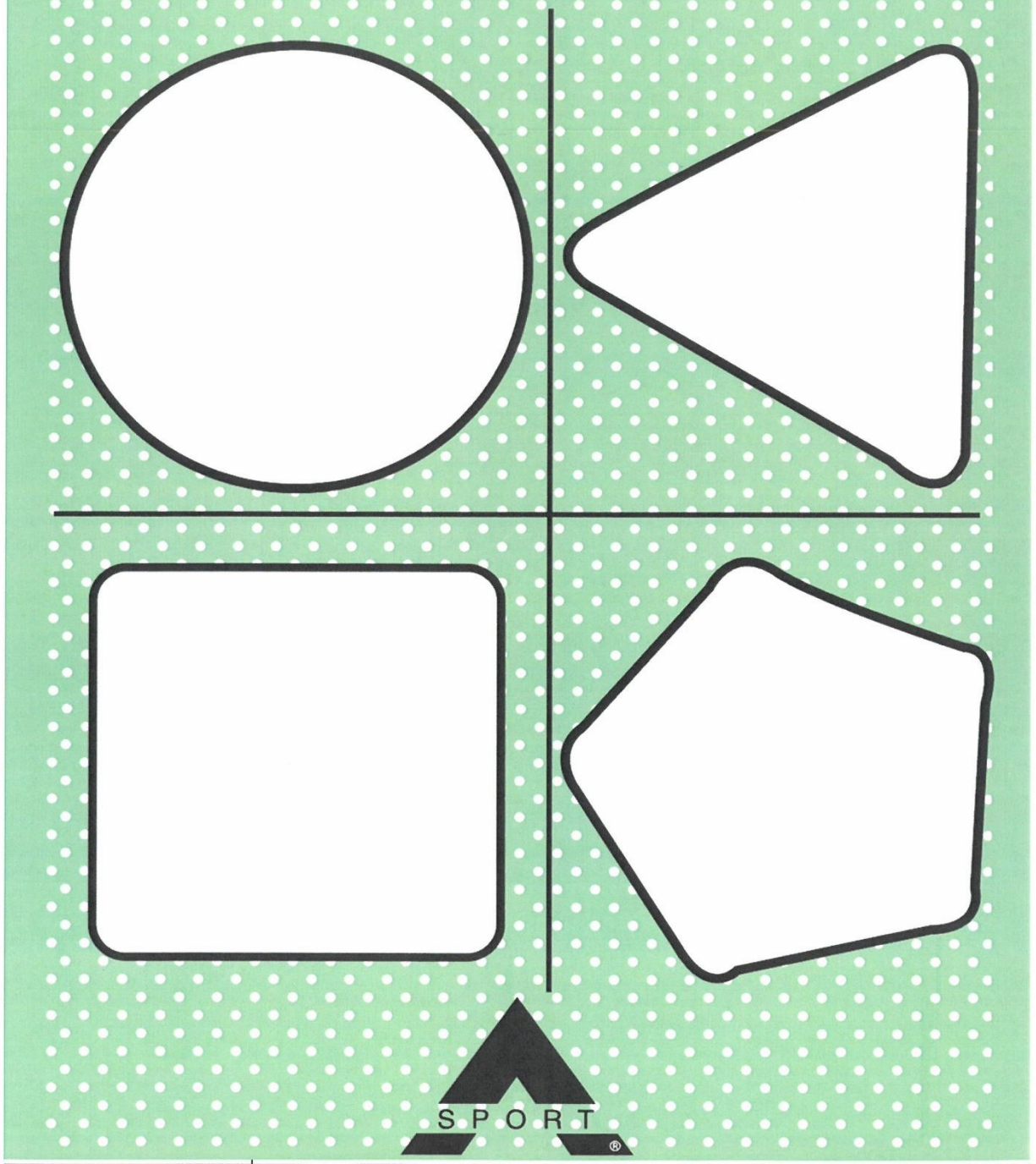

KATKJÆRVEJ 8 · 7800 SKIVE · TLF. 97 51 07 17 · WWW.A-SPORT.DK / WWW.ATIB.DK

Se animationsvideoen ved at scanne QR koden her

IDETYPE:

Motorik og sanser

ALDERSGRUPPE:

Fra 5 år

REKVISITTER:

70476 - Terning med lommer
+ ark med 18 motiver

30320 - Hula Hop ring 75 cm

ANTAL:

4 el. flere

Leg med terning:

I starter med at sprede/kaste 'terninger med bevægelser' ud på legeområdet. Deltagerne deler sig i grupper af 2 - 6 deltager. Hver gruppe har evt. en hulahop-ring som base - at holde fast i. Musikken starter og alle danser rundt med deres samlingspunkt (alle holder fast i hulahop-ringen). Musikken stopper og grupper finder/fanger en terning. En fra gruppen kaster med terningen, og I prøver at lave den viste bevægelse ved eller rundt om hulahop-ringen. Når musikken starter igen danser I rundt i hele aktivitets-området. Hvis I er flere sammen, kan I skiftes i gruppen til at kaste terningen. Lander terningen på joker-hatten, skal I selv finde på en sej, flot eller udfordrende bevægelse. Bare vær kreativ. Slå jer løs til dansevenlig musik :-)
Variation: • Alle deltagere laver den viste bevægelsesleg samtidig. • Ved joker-hatten vælger den, der har kastet terningen, bevægelsen. De andre imiterer eller kopierer bevægelsen så godt som muligt. • Lav tre hold Det ene hold kaster alle terninger. Holdet bestemmer, hvilken af de viste bevægelser, holdet vil lave. De to andre hold laver de andre bevægelser. Herefter er det så hold 2, der kaster terningerne. • Prøv at tage en almindelig skumterning med 6 sider med øjne med i legen eller en 12-sidet terning med tal. En kaster terningen med tal eller øjne, som derved bestemmer, hvor mange gange bevægelsen udføres. Eller den kan vise, hvor mange gange deltagerne skal rundt om terningen med bevægelseslegen. Der tælles højt. En anden kaster terningen med bevægelseslege, der viser hvilken bevægelse, der skal udføres. • Find gerne på andre måder at lege med terningerne.

SÅDAN GØR DU:

Aktivitets-område
I finder et passende område - stort gulvareal. Husk, at have et musikanlæg til rådighed.

Gruppe-dannelse
Deltagerne deler sig i små grupper af 2 - 4 deltager.

Base - hulahop-ring
Hver gruppe får en hulahop-ring som base. Alle i gruppen holder fast i hulahopringen med begge hænder

Musik - start
I danser rundt på hele området, mens I holder fast i jeres hulahop-ring/base.

Musik - stop

Når musikken stopper fanger/finder I en terning.

Slå med terning

Én udvalgt fra gruppen slår med terningen.

Lav bevægelsen

I prøver, at lave den viste bevægelse ved eller rundt om hulahop-ringen - indtil musikken starter igen.

Musik - start

Når musikken starter, danser I pøny rundt i hele aktivitets-området.

Joker-hat

Hvis terningen lander på joker-hatten, skal I selv finde på en sej, flot eller udfordrende bevægelse.

Prøv det selv!

Bare vær kreativ. Slå jer løs... til den dansevenlige musik :-) Come on!

LEG MED TERNING

Aktiviteten eller legen med terningen skal være så selvkørende som muligt. Børn kan selv gå i gang med bevægelseslegene, når de har lyst til det. Når det er sagt, må det første initiativ gerne komme fra en voksen. Børnene orienterer sig gerne efter en karavaneführer eller en dirigent. På den måde indhenter børnene både inspiration og social orientering i bevægelse og som aktive deltagere fra start.

Sådan kommer du/I i gang om det er i centrum af børnehaven, på gangene, på stuen eller ude på legepladsen. Er børnene ældre er det tilsvarende i skolen, på gangen eller i klasselokalet. På disse steder møder børnene og kan anvende terninger med tegninger af bevægelseslege, når det er tilsigtet fra pædagogisk side. Er det ikke tilsigtet at bruge terningerne, skal de væk. De mister deres betydning, hvis de ligger som uudnyttede pyntegenstande, der fylder for andre eller nye aktiviteter. Til gengæld er terningerne inspirerende nok til at få renæssance ved igen at komme frem fra en hylde og blive brugt hensigtsmæssigt.

Det er en stor styrke, at børn selv eksperimenterer med bevægelserne. På terningen er der idéer til inspiration for børn. De vil sikkert videreudvikle legene eller bevægelserne. Hvis de voksne er heldige, får de måske lov til at deltage i børnenes leg og på den måde indgå i en dialogisk aktivitet med et initiativ fra børnene side.

Rigtig mange børn vil gerne have kroppen i spil dagen lang. Bevægelser er som en naturlig hverdagsaktivitet både derhjemme og i de respektive institutioner. Terningerne kan inspirere til, at alle får mulighed for den daglige dosis leg og bevægelse.

- Spred/kast de tre terninger ud på legeområdet.
- Kast en terning, og I prøver at lave den viste bevægelse.
- Hvis I er flere sammen, kan I skiftes til at kaste terningen.
- Kast gerne de tre terninger på skift.

VARIATIONER

- Alle deltagere laver den viste bevægelsesleg samtidig.
- Ved joker-hatten vælger den, der har kastet terningen, bevægelsen. De andre imiterer eller kopierer bevægelsen så godt som muligt.
- Lav tre hold
  Det ene hold kaster alle terninger. Holdet bestemmer, hvilken af de viste bevægelser, holdet vil lave. De to andre hold laver de andre bevægelser. Herefter er det så hold 2, der kaster terningerne.
- Prøv at tage en almindelig skumterning med 6 sider med øjne med i legen eller en 12-sidet terning med tal. En kaster terningen med tal eller øjne, som derved bestemmer, hvor mange gange bevægelsen udføres. Eller den kan vise, hvor mange gange deltagerne skal rundt om terningen med bevægelseslegen. Der tælles højt.
  En anden kaster terningen med bevægelseslege, der viser hvilken bevægelse, der skal udføres.
- Find gerne på andre måder at lege med terningerne.

Aktivitetsringe Vol. 2:

En gruppe børn leger og bliver stimuleret motorisk og sprogligt i aktiviteten med aktivitetesringene. Fokus er rettet mod stimulering af sproget og træning af motorikken. Det er vigtig, at være tydelig i vejledningen til børnene om, hvad der skal foregå. Mange forholdsord og kropsdele bliver nævnt/brugt - fx på, ved siden af, ovenpå, under, i - hoved, ryg, ben o.s.v.

Se animationsvideoen ved at scanne QR koden her

IDETYPE:

Motorik og sanser

ALDERSGRUPPE:

Fra 5 år

REKVISITTER:

70069
Aktivitetsringe
1 sæt

ANTAL:

2 el. flere

SÅDAN GØR DU:

I ringen

Vi sidde på numsen i ringen. Alle prøver at løfte benene fra gulvet og derefter løfte armene ud til siden. Vi holder balance.

Ringen rundt om armen

Alle tager ringen rundt om armen eller håndleddet. Kan vi få ringen til at dreje rundt om armen?

Triller ringen

Vi sidder på gulvet - to og to overfor hinanden. Nu triller vi ringen imellem os.

Ringen på ryggen

Alle prøver, at lægge ringen på ryggen. Herefter går vi rundt med ringen på ryggen og kigger ned i gulvet eller til højre/venstre side.

Benene i ringen

Nu bøjer vi os ned, og samler ringen op, og placerer den rundt om begge ben. Vi går eller hopper med ringen rundt om benene - først forlæns derefter prøver vi baglæns.

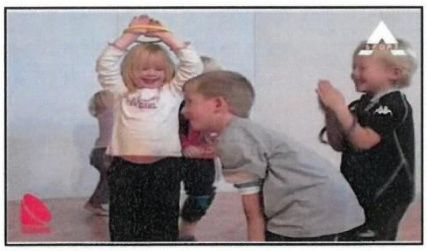

Armene i ringen

Vi finder endnu en ring. Vi tager ringen rundt om håndleddene. Nu hopper vi rundt med benene i en ring og med armene i en ring over hovedet.

En krokodille

Krokodillen går rundt. Vi har hænderne på gulvet i hver deres ring - dernæst placerer vi også fødderne i hver deres ring.

Samarbejde

To og to. Vi samarbejder om at transportere en ring eller to ringe rundt uden den/de rammer gulvet. Vi holder ringene imellem os med strakte hænder - eller bruger panden/maven/ryggen mv til at holde ringen.

Vi snurrer

Vi samarbejder om at få en snurre-tur. Vi holder tre og tre fast med begge hænder rundt om en ring. Med side steps/side chasse snurrer vi rundt med/om ringen. God leg :-)